

N:o 91.

Herrar **Jan Eliasson** och **K. E. Holmgren**: *om förändringar i gällande tulltaxa.*

Vid betraktandet af Sveriges statistik kommer den på framtiden tänkande i tvekan om det är så väl bestämdt för fosterlandets invånare, som önskligt vore. Man kommer i bekymmer om, huruvida det kan finnas utsigter till möjlighet för landets inbyggare att i kommande tider existera som ett fritt och sjelfständigt folk, i fall man fortgår på skuldsättningens bana på samma sätt som under de senaste 30 åren. Man kommer i tvekan om fosterlandsvännen kan med sann tillfredsställelse åse, att uppoffringarne för försvaret af landets politiska sjelfständighet ökas, då dess ekonomiska bestånd hotas med ruin. Man eger erfarenhet om, att en lättsinnig vällefnad på kredit medför för den enskilde förebråelser och försakelser på ålderdomen, såvida ej döden kommer i förtid, och man kommer lätt på den tanken, att det kan för ett helt folk gå på samma sätt, om detta folk icke i tid ger akt på rådande förhållanden och ej heller tager sig till vara för öfverdrifter, utan drager alltför höga vexlar på framtiden.

Sådana betraktelser och bekymmer framkallas derjemte vid tanken på tillståndet för närvarande i de flesta delar af landet, då man får se och höra, att konkurserna ökas; att fastigheter oftare nu än förr tvångsvis säljas under in-teckningsbeloppet; att egendomar annonseras till salu under taxeringsvärdet, utan att finna köpare; att många utarrenderade egendomar ej kunna föda sina arrendatorer, hvarigenom

de personer, som iklädt sig borgen för skyldigheternas fullgörande, få sätta till sin egeneom; att de enskilda bankerna nödgats blifva försigtigare vid låns utlemnande och strängare vid förut tillåten omsättning, samt att hvar och en som tänker på framtiden undviker företag, som utan större olägenhet kunna uppskjutas, utom mycket annat.

Det har sagts och det skall sägas häremot, att det närvarande tillståndet är snart öfvergående, utan att medföra några ödesdigra följder. Man kan dock icke undgå att tänka sig motsatsen. Hittills har det visat sig, att arbetsgifvarne äro de mest tryckte; men när en del af dessa sättas ur stånd att lemna arbete och andra nödgas för att fortfarande kunna existera nedsätta arbetslönerna, då skall troligen ej heller de arbetande blifva oberörde. Att sådant icke, hvarken för arbetarne eller samhället i öfrigt, är att efterlängta, derom torde erfarenheten vittna, och denna ger stöd för sanningen af ordspråket, att nödens väg och lastens stig gå hvarandra nära.

Det har påståtts och det skall sägas om igen, att ställningen i ekonomiskt hänseende för hela landet icke är så olycksbådande, som här förut framhållits. Under förutsättning att sådant tal förtjenar beaktande och genmäle, må det tillåtas oss påpeka åtskilliga omständigheter, som torde gifva något stöd för våra åsigtter.

Statistiska uppgifter visa, att svenska staten år 1856 icke hade någon utländsk skuld och icke heller någon betydande inländsk sådan. Nu deremot uppgår statsskulden till öfver 230 millioner kronor. Det kan invändas, att vi för denna skuld hafva fått jernvägar till nytta för landet, hvilket icke kan förnekas; man kan dock hysa tvifvel, huruvida jernvägarne i och för sig äro tillräckligt produktiva för att kunna bära ränta och amortering å det i utlandet för deras byggande upplånade kapitalet. Man måste tveka om svenska folkets produktionsförmåga och ställning till utlandet blifvit förbättrade genom jernvägarne, då man ser att handelsbalansen och den ökade skuldsättningen visa motsatsen, och då man ser att svenska folket, efter hvad statistiska författare visa, kunnat betala statsskulder, åsamkade för krig innan jernvägar funnos, men deremot i senare tider af fred och lugn hopat skuld på skuld.

Statistiken visar ock, att de enskildes skulder år från år ökats i en oroväckande grad. Man får se af Chefens för Kongl. Justitiedepartementet underdåniga embetsberättelse för år 1884, att den i fast egendom in-tecknade skulden i hela riket vid 1884 års slut uppgick till icke mindre än 1,337,366,706 kronor 71 öre eller 39,5 procent af hela rikets fastighets-taxeringsvärde. När man vet, att fastighets-taxeringsvärdet

under senare tid uppjagats alltför högt till följd af en öfverdrifven prisstegring å fastighet i allmänhet, uppkommen genom en på skuldsättning grundad god penningtillgång, hvilket visats vid flere under senare tid hållne tvångsauktioner; när man tillika vet, att Sveriges inbyggare nu hafva betydligt större skulder både inom och utom landet, som icke äro in-tecknade, än för 30 år sedan och hvilkas belopp det är omöjligt att ens tillnärmelsevis beräkna; och när man ser af statistiska uppgifter, att den in-tecknade skulden på 4 år eller från 1880 stigit med 4 procent af taxeringsvärdet eller från 35,5 till 39,5 procent, oaktadt samma taxeringsvärde äfven betydligt höjts, så kan man icke med lugn tänka, att ställningen för landet i sin helhet är sådan, att den inger stora förhoppningar för framtiden.

Enligt statistiska uppgifter har rikets export till andra länder nästan hvarvartenda af de senaste 30 åren varit i millioner värde mindre än dess import, då deremot före denna tid utförseln visar ett motsatt förhållande till införseln.

Statistiska uppgifter visa, att fattigvårdsutgifterna så i städerna som å landet jemte de understödstagandes antal i oroväckande grad ökats. I landshöfdingeembetenas femårsberättelser för 1851—1854 uppgifvas samtliga fattigvårdsutgifter för hela riket till 2,260,000 kronor årligen. De uppgingo 1860 till 3,360,056 och år 1883 till 8,792,060 kronor. År 1860 utgjorde de understödstagandes antal 132,982, men 1883 uppgick detsamma till 223,974.

Af statistiken erfares, att under de senaste 30 åren emigrationen antagit en utsträckning, som icke kan annat än väcka häpnad, då man besinnar att Sverige är ett så glest befolkadt land. Icke allenast arbets- och försvarskrafter utan äfven penningar hafva derigenom gått ur landet.

Slutligen visa statistiska uppgifter, att folkmängden ökats mera i städerna än å landsbygden, samt till och med under senare åren, att folkmännerna minskats i många landskommuner. År 1860 utgjorde folkmängden å landsbygden 3,425,209 och i städerna 434,519, men år 1883 var folkmännerna å landsbygden 3,853,708, då densamma i städerna utgjorde 749,887. Detta förhållande tyckes icke båda något godt för hela landets framtid. Det vittnar om, att städerna äro mera begärliga boningsorter än landsbygden; men det vittnar om mer, eller att befolkningen å landet är mera tryckt än i städerna. Det vittnar om ännu mer, eller att de producerandes antal icke ökats i samma förhållande som de konsumerandes.

Hvad deremot statistiken icke kan upplysa, men som erfarenheten

lägger tydligt i dagen, och hvilket med skäl klandras samt väcker berättigade farhågor för framtiden, det är, att de enskildes skogstillgångar år från år minskats, och att man icke kan antaga att i all framtid få lika stor utskeppning af trävaror till utlandet som hittills.

Dessutom är det icke obekant, att statens behof ökats, och att detsamma icke kommer att minskas, derom kan man vara temligen säker. Men vill man öka statsbehofven, vill man öka antalet platser för statens embets- och tjenstemän, vill man öka deras inkomster och således öka begäret för det uppväxande släktet att egna sig åt studier för embets- och tjenstemannabanan, då måste man, så synes det oss, mera än hvad under sista tiden skett tänka på hvarifrån medel skola tagas dertill på annat sätt än genom landets ökade skuldsättning till utlandet.

Dessa omständigheter och förhållanden hafva hos oss framkallat den frågan: Bära de vittne om ett ökad t välstånd inom landet eller motsatsen? För vår del äro vi öfvertygade om det senare, och då så är, hafva vi ansett som en pligt att, om ock på okunnighetens och enfaldighetens språk, hos Riksdagen sätta i fråga några förändringar i lagstiftningen, som efter vårt förmenande kunna i någon mån förbättra landets ställning.

Det skall villigt erkännas, att anledningarne till den ökade skuldsättningen äro flera än som genom ändrad lagstiftning kunna häfvas. Villigt skall det ock medgifvas, att folkets lefnadssätt och ökade benägenhet för lyx bidragit till den bekymmersamma ställningen, men för oss synes det obestridligt, att nu gällande tull-lagstiftning haft ett menligt inflytande på landets näringar, minskat dess produktionsförmåga och gifvit anledning till den ökade skuldsättningen. Att få ändring i denna för att vinna skydd för landets näringar och derigenom få den inhemska produktionen ökad, är vårt mål.

Man kan icke annat än förvåna sig öfver, att frihandelssystemet haft och har så många försvarare inom vårt land. Man får höra och se skäl åberopas, hvarutaf man kan frestas tro, att frihandels försvarare bländats af fantasi eller illusioner och anse under sin värdighet att vika från en uttalad åsigt. Dessutom anföres såsom ett hufvudsakligt argument från deras sida, att alla näringar, som icke utan tullskydd kunna täfla med utlandets, böra öfvergifvas. Om detta råd skulle följas, lär icke allenast näringsidkare utan äfven andra, ja, hela samhället lida deraf. Att den svenske jordbrukaren likasom idkare af bergsbruk, manufaktur- och fabriksrörelse ej kunna å verdensmarknaden täfla med utländingen i prisbillighet, har erfarenheten visat och det

är lätt förklarligt, om man tänker på, att vi här hafva hårdare klimat, dyrare kapital och större skatter än andra länder. Att påstå det dessa näringar därför böra öfvergifvas, kan icke efter vårt förmenande vara ett uttryck af fosterlandskärlek.

Det är sorgligt, men likväl faktiskt att det i våra dagar inom vårt land skall finnas statsstyrelser, som icke tillåta den inhemska producenten att till staten leverera dess behof, utan anskaffa hvad som der-till erfordras från utlandet. Det förefaller oss, att då samhället söker skydda sig för yttre fiender, det äfven är skyldigt att skydda sina näringar, söka skydda sig för inre fiender, som heta ruin, fattigdom och armod.

Ett annat skäl, hvilket ofta åberopas synnerligen mot införandet af tullar å lifsmedel, som kunna inom landet produceras, är att desse skulle fördyra brödet för arbetaren. Härvid må det tillåtas oss fästa uppmärksamhet på den kända omständigheten, att arbetarne i allmänhet lida mera af brist på arbete, än af något dyrare lifsmedel. Det har visat sig, att de arbeten, som utföras med lånta penningar, varit för arbetarne de mest lönande; men det har äfven visat sig, att arbetsinställelse inträffat af brist på medel, hvilket för arbetaren medfört bekymmersamma följder. Tillgång på arbete är ju för arbetaren en hufvudsak. Det gagnar honom icke det ringaste, om lifsmedlen äro billiga, då han ej kan något förtjena, ingenting har att köpa för. Vill man därför gynna arbetarne, så blir det en ren nödvändighet att skydda arbetsgifvarne. Gå dessa sin undergång till mötes, kan man vara öfvertygad om, att detsamma på arbetarnes lefnadsomständigheter har en menlig inverkan.

Att tillåta tullfri införsel af öfverproduktion från de nationer, som omgärdat sina näringar med så höga skyddstullar, att det är omöjligt för oss svenskar att dit exportera några af vårt lands produkter, det är, lindrigast sagdt, oklokt.

I samhället finnas skilda intressen. Så kan man ju säga att kapitalistens, lön- och pensionstagarens jemte arbetarens intressen äro så väl att få hög inkomst som att få sina lifsförnödenheter till lägsta pris, sak samma hvem som är producent, och huru deras tillvaro tryggas, som framför andra fått på sin lott att betala skatter och räntor. De handlandes uppgift är att i så stor skala som möjligt köpa, sälja och förtjena. Men samhället har äfven andra individer, hvilkas intressen icke förtjena att ställas sämre än utländingens, såvida desse skola fortfara att vara producerande och skattdragande. Det helas väl är

äfvén den enskildes. Att genom lagstiftning gynna några enskildes intressen på det allmännas bekostnad, kan man icke kalla fosterländskt.

Genom det nu anförda tro vi oss hafva visat befogenheten och nödvändigheten af tullskydd för landets alla näringar. Men då vi icke äro vuxna att ingå på det industriella området, öfverlemna vi åt Riksdagens Bevillnings-Utskott att grundlagsenligt föreslå hvad det anser billigt och nyttigt i fråga om skydd för bergshandteringen, manufaktur- och fabriksrörelsen, äfvensom hvad som är behöfligt för att minska lyxen samt inskränka oss till modernäringen åkerbruket, synnerligen som detsamma för närvarande obestriddigen af alla näringar är den mest tryckta.

I fråga om jordbruksnäringen torde icke böra lemnas utan uppmärksamhet den omständigheten, att jordbrukarens flesta skatter ursprungligen utgått i spannmål och andra landtbruksprodukter, samt att deras förvandling till penningar hufvudsakligen skett under tider då Sveriges jordbrukare hade tullskydd för landtbrukets produkter. Att förändra skatterna till fixa penningsskatter och derefter genom upphäfvande af skyddstullar söka utesluta den inhemska produktionen från den inländska marknaden, eller åtminstone så mycket som möjligt minska den samma, samt då verkningarne deraf visat sig i för fosterlandet oroväckande skepnad, ändå söka göra allt hvad göras kan emot en förändring, förefaller oss som ett bevis om, att de som makten hafva äfvén begagna den för egna intressen.

Med anledning häraf våga vi föreslå,

att Riksdagen måtte i nu gällande tulltaxa af den 9 Oktober 1885 bestämma följande förändringar, hvilka böra, i händelse de varda vederbörligen beslutade, omedelbart derefter träda i gällande kraft:

Frö:

kanarie-	per kilogr. —	10
hamp-, lin-, raps- och roffrö	fritt	
timotej	—	5
klöfver och andra slags gräsfrön	—	10

Gryn:

af spannmål alla slag per 100 kilogr.	3: —
af ris och rismjöl	2: —
andra slag	2: —

Ladugårdsprodukter:

fläsk	per kilogr.	— 10
kött	»	— 5
smör, äfven konstgjordt	»	— 10
ost, alla slag	»	— 15
ister	»	— 10

Malt, malet eller omalet:

alla slag	per 100 kilogr.	2: 50
-----------------	-----------------	-------

Mjöl:

af spanmål, alla slag	»	3: —
af arrowrot och andra vege- tabilier, som ej kunna in- begripas under spanmål eller hänföras till medi- cinalier	»	3: —
af potates, se stärkelse.		

Potates .....

» 1: —

Spanmål, omalen:

hvete	»	2: —
råg	»	2: —
ärter och bönor	»	2: —
majs	»	2: —
korn	»	1: 50
hafre och vicker		fritt
andra slag	per 100 kilogr.	2: —
stärkelse af hvete, potates eller andra vege- tabiliska ämnen per kilogr.		— 14

I sammanhang härmed och såsom en följd häraf kunna vi icke underlåta att sätta i fråga nedsättning i nuvarande tullsatsen å kaffe och socker.

Kaffe och socker äro numera icke att anse som öfverflödsartiklar. De äro att betrakta som nödvändighetsvaror för både fattig och rik, och om prisnedsättning derå kunde ernås och inskränka bruket af rusdrycker, så kan man ju tro att menskligheten skulle vinna derpå.

Då tullinkomsterna för dessa varor under senare tiden varit ganska stora, så medför nedsättning å tullsatserna för dessa artiklar en betydande inverkan på statsinkomsterna.

Nödig försigtighet och på statistiken grundade beräkningar fordras, om man ej vill underkasta sig ett resultat, som kan medföra menlig inverkan i mer än ett afseende. Det är för den skull som vi ej kunna anse oss vuxne att föreslå den mest tjenliga siffran å nedsättningen å desse varors tullsätser, och uttala endast som en önskan att tullen å kaffe och socker nedsättes så mycket som möjligt.

Om remiss till Bevillnings-Utskottet anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1886.

Jan Eliasson

K. E. Holmgren

från Upsala län.
